

KESKKONNAMINISTEERIUM

Kliimamuutuste ja üleujutuste mõjude arvestamine planeeringutes

Agne Aruväli

Keskkonnaministeerium / veeosakond

17.06.2020

Millised kliimamuutused võivad planeeritavad keskkonda mõjutada?

Millised kliimarisikid võivad planeeritavat keskkonda mõjutada ?

Kui tundlik/haavatav planeeritav keskkond on?

Milliseid meetmeid rakendada?

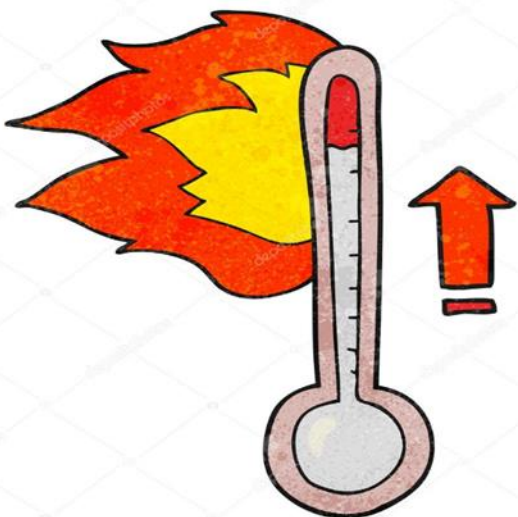
Milline on tuleviku kliima?

Kliimakoohanemise arengukava

<https://www.envir.ee/et/eesmargid-tegevused/kliima/eesti-tegevused/kliimamuutustega-kohanemise-arengukava>

Keskkonnaagentuuri aruanne Eesti tuleviku kliima stsenaariumid kuni 2100.

http://www.envir.ee/sites/default/files/kliimastsenariumid_kaur_aruanne_ver190815.pdf

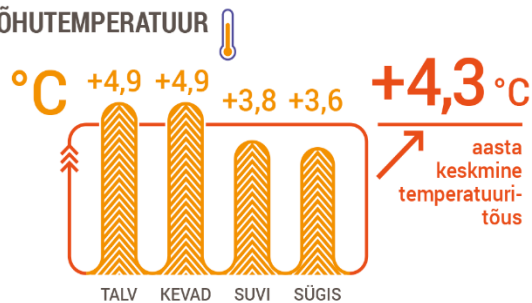

EESTI KLIIMA 2100

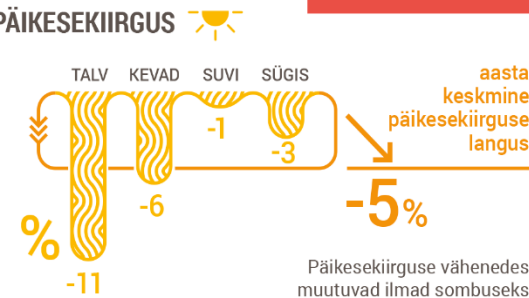
Tuleviku kliima selgitas välja Eesti Keskkonnaagentuur kliimamuutustega kohanemise arengukava koostamiseks ning aluseks on võetud stsenaarium, mille kohaselt maailmajandus põhineb endiselt valdavalt süsinikul.

KLIIMA MUUTUB – OLE TEADLIK!

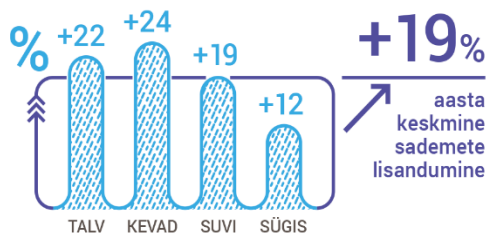
ÕHUTEMPERatuur

PÄIKESEKIIRGUS

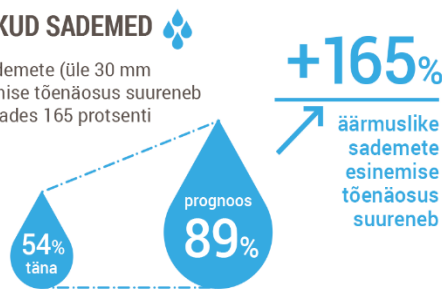

SADEMED

ÄÄRMUSLIKUD SADEMED

Äärmuslike sademete (üle 30 mm päevas) esinemise tõenäosus suureneb eriti suvel kasvades 165 protsenti 89 protsendile.

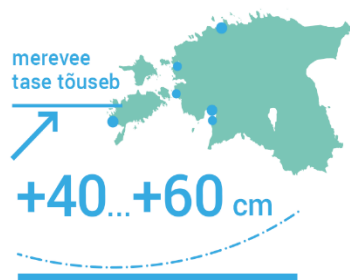
TORMID

Keskmine tuule kiirus kasvab oluliselt talvel ja osaliselt ka kevadel. Kasvu tõenäoline vahemik on 3–18% ning see on seotud Atlantilt meie aladele liikuvate tsüklonite arvu kasvuga.

MEREVEE TASE

Eesti läänerannikul asendub pikaajaline, jääajajärgsest kerkest tingitud suhteline mere-taseme languse trend sel sajandil tõusutrendiga, mis võib 21. sajandi lõpuks tähendada keskmise mere-taseme tõusu Eesti rannikutel ligi 40–60 cm.

SISEVEEKOGUDE TASE

Lumikatte vähenemise tõttu maksimaalsed veetasemed langevad. Kevade kõrval muutub oluliseks suurvee ajaks sügis. Suvise miinimääravoolu perioodi pikemaks muutumise tõttu suureneb võimalus väikeste ojade ja jõgede ülemjooksude kuivamiseks.

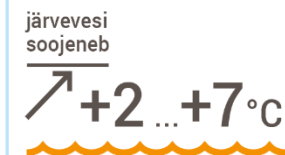
MEREPINNA TEMPERatuur

Merepinna temperatuur tõuseb 3 °C. Temperatuuri kasv on suurim mais ja juunis ning väljendub kõige rohkem Läänemere lõuna- ja keskosas.

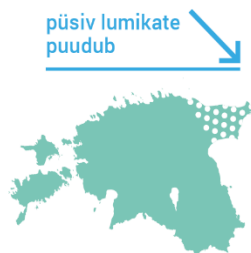
SISEVEEKOGUDE TEMPERatuur

Eesti järvede veetemperatuur tõuseb 2–7 °C võrra.

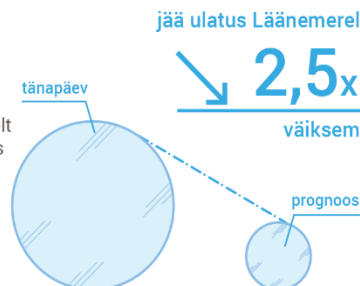
LUMI

Jaauanar-veebruaris on lumikatte kestus reeglina alla 10 päeva, mis tähendab püsiva lumikatte puudumist. Kõige tõenäolisemalt võib lund kohata üksikutes piirkondades Kirde-Eestis.

MEREJÄÄ

Enamik Läänemerest on jäävaba. Jää ulatus Läänemerel on keskmiselt 45 000 km² ehk võrreldes praegusega 2,5 korda väiksem.

MIDA SEE TÄHENDAB?

- ✓ suvised kuuma-, põua- ja äärmuslikud vihmaperioodid
- ✓ tormide sagedamine
- ✓ ülejuttuste kasv ja meretaseme tõus
- ✓ oht kaldarajatistele, surve hoonete ümberpaigutamiseks ja uued nõuded ehitiste/rajatiste vastupidavusele
- ✓ muutused taimekasvatus, uued taimekahjurid ja võõrliikide suurenenud
- ✓ külmumata ja liigniiske metsamaa
- ✓ talvise ja suvise energiatarbimise muutused (talvel kütame vähem – suvel jahutame rohkem)
- ✓ üleilmne rahvaste liikumine
- ✓ inimeste, eriti eakate, tervisehäädade sagedamine, uued haigusetikitajad

Projekt on rahastatud Euroopa Majanduspiirkonna keskkonnaprogrammist

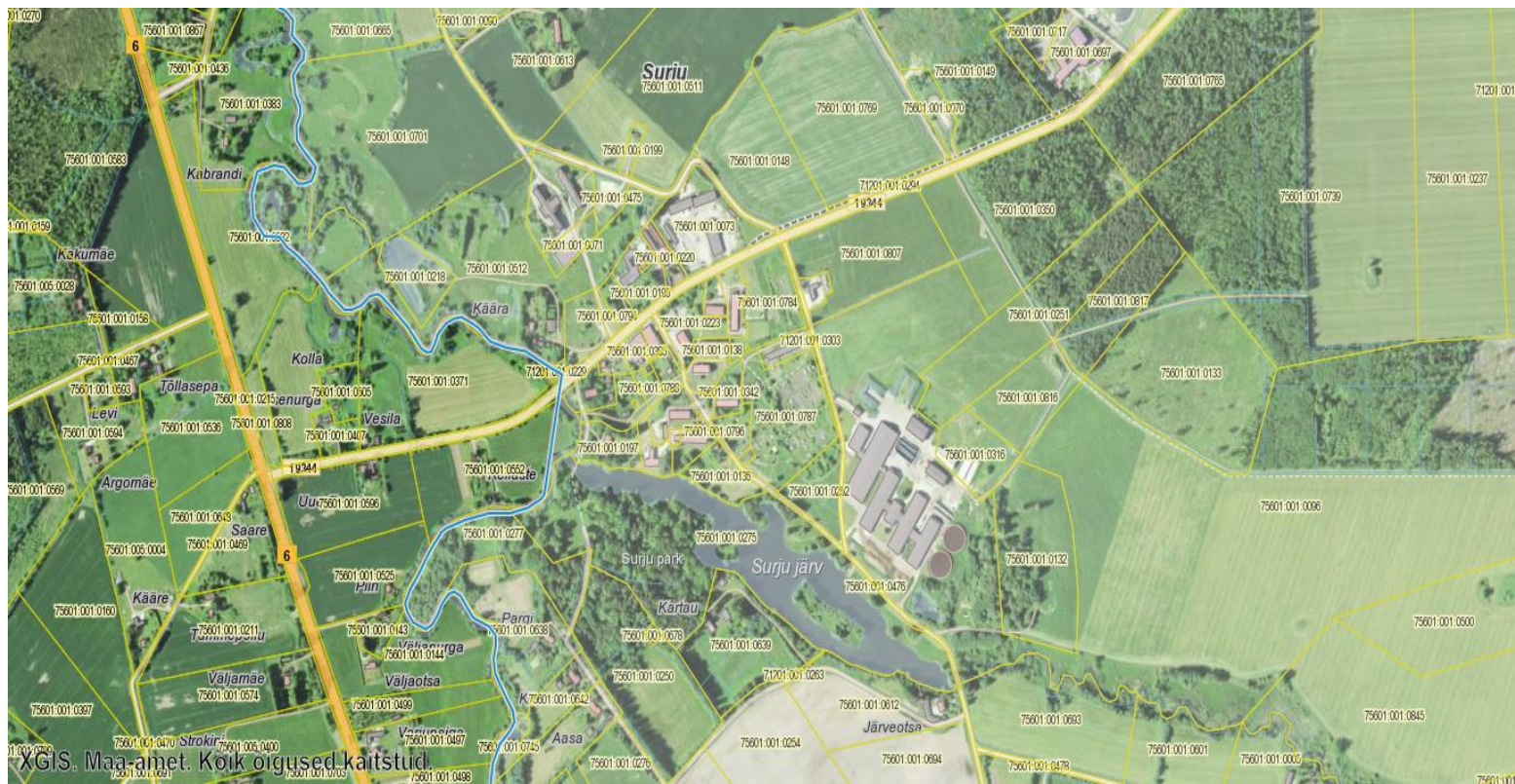
KESKKONNAMIINISTRIUM

- Linnaline asula, kus on rohealased kui ka asfalteeritud pindasid
- Piirkond asub mere ääres
- Piirkonda läbivad jõed
- Piirkonnas on tööstusalasid
- Piirkonnas on elamualasid, kaubanduskeskused jne

Millised kliimarisikid võivad sellisel alal esineda?

- Ekstreemsete üleujutuste esinemine
- Mereveetaseme tõus
- Tuulekiiruste kasv ja tormide sagenemine
- Suurenevate sajuhulkade ja paduvihmade tagajärel sademeveeüleujutuste sagenemine
- Kuumalainete esinemisel soojusaarte võimendumine
- Ranna – ja kalda erosioon ning maalihked
- Liigniiskus
- Põud

- Hajaasustusala
- Piirkonda läbib jõgi
- Elamualad, hooldekodu, vallavalitsus, põllumajandusettevõtted, ...

Millised kliimarisikid võivad sellisel alal esineda?

- Ekstreemsete üleujutuste esinemine
- Liigniiskus
- Kalda erosioon ja maalihked
- Tuulekiiruste kasv ja tormide sagenemine
- Põud

Üleujutuste klaardistamine

- Veetasemete aegread – tõenäosusstsenaariumite arvutamine ja kõrgusandmetega modelleerimine kaardile
- Siseveekogude puhul analoog jõe andmete kasutamine
- Mudeldamine
- Sateliit andmete kasutamine
- Korduvaüleujutuse puhul mullastiku ja taimestiku andmed.

Mis olemas on?

Üleujutusohupiirkondade ja üleujutustega seotud riskipiirkondade kaardid.

- <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/yua>

- Veetasemete tõenäolist tõusu 10, 50, 100, 1000 aasta jooksul (üleujutuse ulatus; veetase; vooluveekogude korral vooluhulk).
- Võimalikke kahjulikke tagajärgi (nt: elanike arv, reoveepuhastid, suplerannad, keskkonnakompleksloa kohulased, kahju kannatav majandustegevuse liik).

Riskipiirkonnad

- Pärnu linn
- Sindi linn
- Võiste alevik
- Häädemeeste alevik
- Virtsu alevik
- Kuresaare linn ja Nasva alevik
- Kärdla linn
- Haapsalu linn
- Tallinna linn (Haabersti, Põhja-Tallinn, Kesklinn ja Pirita)
- Kiisa alevik ja Maidla küla
- Maardu linn
- Raasiku alevik
- Paide linn
- Tartu linn
- Aardlapalu küla
- Võru linn

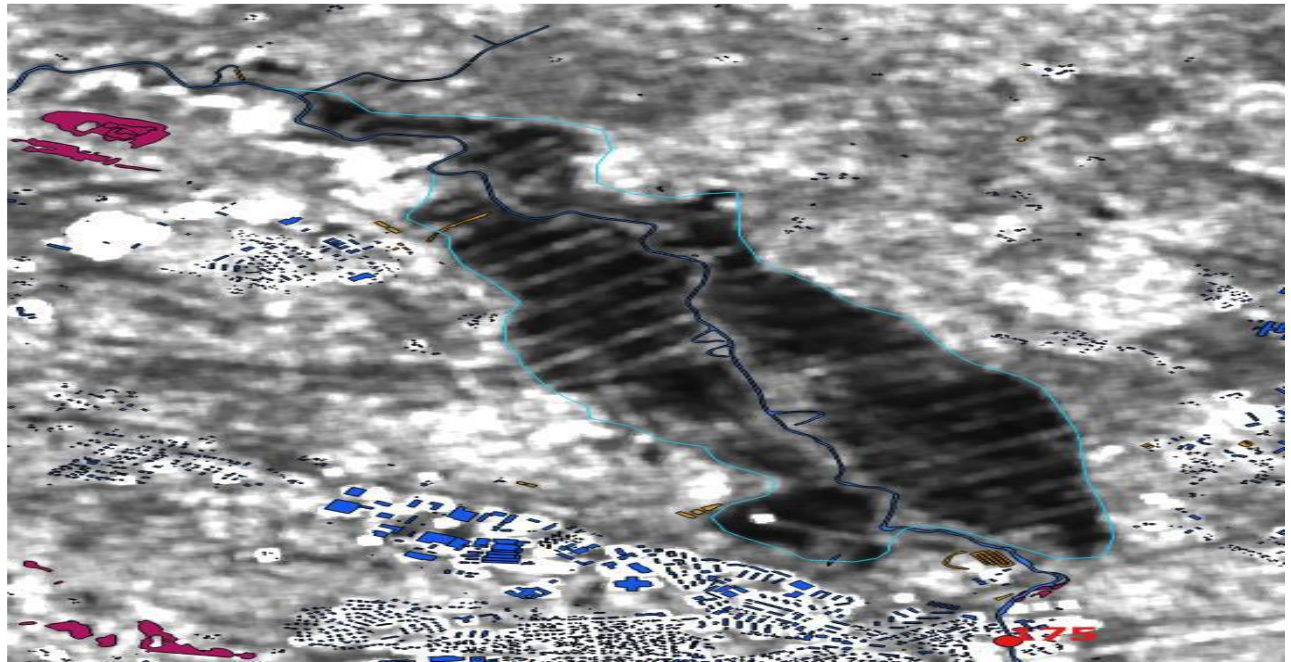
Tõenäosusstenaariumid mujal Eestis?

Keskkonnaagentuur hetkel arvutab
tõenäosusstsenaariumeid (10,50,100 ja 1000)
kõikidele rannikujaamadele ja modelleerib
kõrgusandmete põhjal üleujutuspiirid kaardile.

Mis veel olemas on?

- Suurte üleujutusalaadega siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine

https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/aruanne.pdf

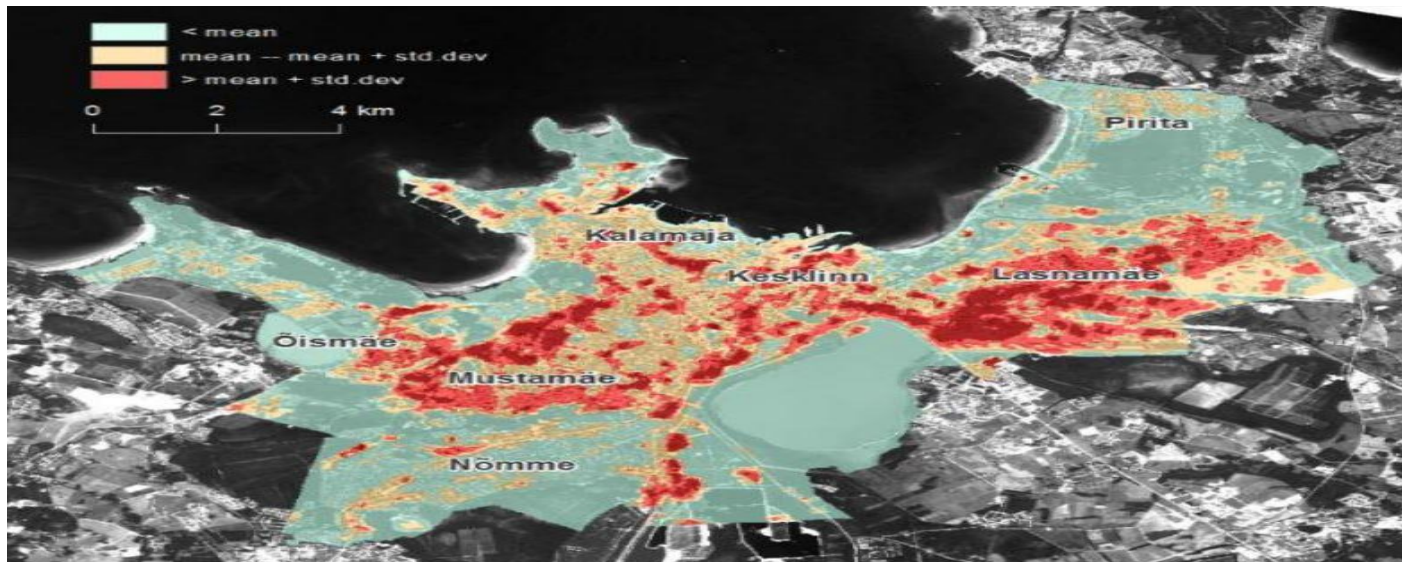

Mida teostatakse veel?

- RITA programmi projekt “ Kaugseireandmete kasutuselevõtt avalike teenuste väljatöötamisel ja arendamisel” .
- Algava uuringuga asuvad teadlased täpsemalt välja selgitama kaugseireandmete kasutusvõimalusi järgmistes valdkondades:
  - maastikutulekahjude ennetamine ja likvideerimine;
  - üleujutuste ja veetaseme seire;
  - põllumajandusmaade kasutuse seire;
  - ehitustegevuse planeerimine ja järelevalve.

Soojussaarte kaardistamine

- Maa pinnal asuvate tehisobjektide ülekuumenemise hindamine sateliitpiltide abil (kus on olemas nn termo ehk soojuskanal).

Mis olemas on?

- Landsat 8 (USA) sateliidiandmete alusel hinnati maapinna temperatuure ja võimalikke soojussaari suuremates Eesti linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu, Kohtla-Järve, Narva, Viljandi, Rakvere) ja nende lähiümbruses ajavahemikus 2014-2019.
- Kaardid on üleval Maa-ameti Geoportaal

<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/soojussaared>

- Aruanne, kaardikihid ja link kaardiloole on üleval Keskkonnaagentuuri kodulehel

<https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/ilm/analusiid-uuringud>

Milliseid meetmeid kasutusele võtta?

Teemad, mille kaudu kliimamuutustega seonduvaid riske maandatakse	Maakonna- planeering	Üld- planeering	Detail- planeering
Üleujutused	x	x	x
ehituskeeluvööndi täpsustamine		x	
rohealad		x	x
hoonete ehitustingimused		x	x
Soojussaared	x	x	x
rohealad (tänavahaljastus)		x	x
parkimine		x	x
veekogud			
Ekstreemsed ilmastikuolud			
kaitsemets		x	
hoonestuse laadi ja kõrguse määratlemine		x	x
rohealad ja haljastus		x	x
sademevee ärajuhtimine		x	x

- Üldplaneeringu metoodika

https://planeerimine.ee/static/sites/2/uldplaneeringu_juhis_final.pdf

KESKKONNAMINISTEERIUM

Aitäh!

Eesnimi Perenimi

eesnimi.perenimi@envir.ee